

ВПЛИВ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ

При визначенні особливостей управління капіталом банків України основну роль відіграє вітчизняна банківська система, яка, володіючи капітальною базою, формує стійкість фінансово-економічного середовища України. Основне завдання суб'єктів національної економіки – це забезпечення стійкості фінансового середовища в національній економіці. Однак у реальній практиці господарювання існують проблеми, які гальмують процес забезпечення конкурентоспроможної та висококапіталізованої економіки країни.

Саме тому розгляд процесу управління капіталом банків доцільно розглядати як процес формування, використання та нарощування капіталу банків, від якого залежить забезпечення стабільного фінансового становища в Україні, що входить до складу важливих завдань, поставлених урядом перед фахівцями економічного профілю.

Для кращого розуміння та аналізу впливу власного капіталу на ефективність функціонування банківського сектору, пропонуємо дослідити головні тенденції, які відбулися у банківській системі у період, починаючи з 2011 р. по 2018 р.

За минулі роки курс гривні до американського долара збільшився більше ніж в три рази, що призвело до збільшення кредитного портфелю банків на фоні зниження його якості, тобто збільшення частки прострочених проблемних кредитів. Це в свою чергу негативним чином відобразилось на загально-банківській стабільності та здатності розраховуватися по своїм зобов'язанням (див. табл. 1).

Таблиця 1
Основні показники діяльності вітчизняної банківської системи за 2011-2018 рр. (млн. грн.)

Показники	Станом на:							
	01.01. 2012	01.01. 2013	01.01. 2014	01.01. 2015	01.01. 2016	01.01. 2017	01.01. 2018	01.01. 2019
Кошти в НБУ	31,31	33,74	47,22	27,55	27,39	40,82	37,356	19,92
Кореспондентські рахунки, що відкрито в ін. банках	78,39	99,47	78,11	99,75	129,51	121,81	96,28	86,55
Кредити надані	825,32	815,33	911,40	1006,36	965,09	1005,92	1042,80	1118,62
Резерви за активними банківськими операціями	157,91	141,32	131,25	204,93	321,30	484,38	516,97	555,87
Активи банків, усього	1054,28	1127,19	1278,09	1316,85	1254,38	1256,30	1336,36	1360,76

Джерело: розроблено на основі [1]

ФІНАНСОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗРУШЕНЬ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

Проаналізуємо наведені результати діяльності вітчизняних банків у динаміці, що дозволить нам побачити тенденції зміни основних показників (див. табл. 2 та табл. 3).

Таблиця 2

Основні показники діяльності вітчизняних банків за 2016-2018 рр. у динаміці

Назва показника	2016-2017 рр.		2017-2018 рр.		2018-2019 рр.	
	млн. грн	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%
Кошти в НБУ	-7060	-14,7	-5761	-13,4	-41	-2
Кореспондентські рахунки, що відкрито в ін. банках	-13318	-9,9	-5755	-5,6	-2735	-3,1
Кредити надані	+17237	+1,7	+35666	+3,5	-26286	-2,3
Резерви за активними банківськими операціями	+154055	+46,6	+39476	+8,3	-20701	-3,6
Активи банків, усього	-7060	-0,6	+53610	+4,2	+40652	+3,1

Джерело: розроблено на основі [1]

Як видно з наведеної таблиці, загалом активи банків мають тенденцію до збільшення, а такі показники як кореспондентські рахунки, що відкриті в інших банках, надані кредити, частка простроченої заборгованості за кредитами у загальній сумі кредитів, резерви за активними операціями банків (з урахуванням резервів за операціями) за період 2017-2018 рр. мають значний приріст.

Таблиця 3

Основні показники прибутковості капіталу та ефективності діяльності банківської системи у період 2016-2019 рр. та їх динаміка (млн. грн.)*

Назва показника	01.01.2016	01.01.2017	01.01.2018	01.01.2019
Рентабельність активів (ROA), %	-5,46	-12,60	-1,94	1,65
Рентабельність капіталу (ROE), %	-51,91	-116,74	-15,96	10,73
Доходи	12180	14557	14599	20180
Витрати	13070	14219	12908	14754
Результат діяльності	-890	338	1691	5426

* без урахування неплатоспроможних банків

Джерело: розроблено на основі [1].

Наведені дані свідчать, що прибутковість капіталу збільшилася за аналізований період на 62,64% в основному за рахунок значного збільшення чистої процентної маржі. Останнім часом рівень капіталізації вітчизняних банків зростає, що є позитивним фактом, але зростання статутних фондів комерційних банків перевищують зростання інших складових банківського нормативного капіталу. Порівняно низька величина обсягу власного капіталу комерційних банків України на сьогодні залишається однією з основних проблем ефективності банківської системи України. Низький рівень капіталізації банків означає надмірну концентрацію ризиків у банківській діяльності, обмеження асортименту фінансових послуг та збільшення затрат на їх надання. Втрата капіталу робить неможливим функціонування банку і може призвести до його банкрутства [2].

Важливість проблеми збільшення капіталізації банківської системи визначається дією наступних факторів: по-перше, достатній обсяг власного капіталу є необхідною умовою успішного виконання банками своєї посередницької функції у перерозподілі грошових ресурсів, ефективного кредитування виробничого процесу та просування товарів і послуг на

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

ринку; по-друге, рівень капіталізації визначає довіру до банківської системи з боку клієнтів, а відтак є однією із головних умов підтримання її фінансової стабільності; по-третє, достатня капіталізація банку є необхідним елементом у системі заходів щодо забезпечення його конкурентоспроможності на ринку.

Література:

1. Показники банківського сектору України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>.
2. Журко Т. В. Проблема капіталізації комерційних банків в Україні та шляхи її вирішення / Т. В. Журко, М. Д. Токарчук // Фінансове забезпечення сталого економічного зростання в умовах євроінтеграційних процесів: матеріали науково-практичної інтернет конференції (20 лютого 2015 р.). – Львів: ЛКА, 2015. – С. 190-193.

УДК 336.71

**Н. Ю. ГЛАДИНЕЦЬ,
О. О. ІСЬКІВ**
Мукачівський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Світовий досвід показує, що ефективність функціонування економіки країни перебуває в безпосередній залежності від фінансово-кредитної політики держави та механізмів її реалізації. Основними суб'єктами фінансово-кредитних відносин у ринковій економіці виступають: держава, різноманітні фінансово-кредитні посередники, підприємницькі структури, населення.

Будучи посередниками на грошовому ринку, важливу роль в процесі перерозподілу грошових коштів між різними учасниками суспільного виробництва виконують комерційні банки. Від того, наскільки успішно реалізовуватиметься фінансове посередництво банківськими установами, значною мірою залежать не тільки результати діяльності окремих господарюючих суб'єктів, а й по суті функціонування економіки країни в цілому. Від того, наскільки ефективно будуть організовані грошово-кредитні відносини між різними учасниками ринку банківською системою, залежить також дієвість інших заходів, спрямованих на ринкове реформування економіки, тому що можливості ресурсного забезпечення господарської діяльності суб'єктів ринку значною мірою визначаються ефективністю їхніх відносин із банківськими установами.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>